

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Voorwoord

Naastbetrokkenenbeleid

Annemarie Gerritsen

Naastbetrokkenenbeleid – eigenlijk is het een kleurloos woord. Het roept bij mij associaties op van wetgeving en richtlijnen, noodzakelijk gecreëerd om naastbetrokkenen een plaats te geven in en om de behandeling aan cliënten. Wie zijn die naastbetrokkenen? Pas als de naastbetrokkenen personen worden, krijgt mijn beeld kleur. Het zijn in dit nummer van *Systeemtherapie* bijvoorbeeld de ouders en de broer van de 24-jarige man met een psychose, het zijn de medegelovigen die de Indonesische weduwe ontmoet in de moskee, het zijn de vriendinnen op school die elkaar steunen in het behalen van goede schoolresultaten, het zijn de echtgenoot en de kinderen van de 64-jarige vrouw die sinds enige jaren lijdt aan de ziekte van Alzheimer, maar ook zijn het de afwezige familieleden die moesten achterblijven in het land van herkomst. Het zijn allemaal betrokken naasten die u tijdens het lezen van dit nummer zult tegenkomen.

Voor systeemtherapeuten is het betrekken van naasten een vanzelfsprekendheid. Toch geldt dit kennelijk niet voor alle instellingen waar we werkzaam zijn. Het kan immers geen toeval zijn dat minstens vier bijdragen in dit nummer het belang van naastbetrokkenenbeleid onderstrepen.

In het openingsartikel beschrijven **Flip Jan van Oenen, Jurgen Cornelis en Clemens Bernardt** een ‘goed genoeg’-pakket voor systemisch werken in de psychiatrie. In hun dagelijkse praktijk werden ze regelmatig geconfronteerd met de aarzeling en terughoudendheid van niet systemisch opgeleide hulpverleners om naasten te betrekken in hun behandeling. Met dit concreet beschreven pakket kan iedere behandelaar in de basis systemisch werken en uitvoering geven aan een naastbetrokkenenbeleid. Dit maakt het artikel geschikt als basisartikel voor iedere opleiding tot hulpverlener. Maar ook voor de ervaren systeemtherapeut is het een praktisch en bruikbaar artikel.

In de rubriek De Praktijk neemt **Aad Tijssens** ons mee naar zijn werk als systeemtherapeut in de jeugdzorg. Hij beschrijft zijn geloof in en zijn

Naastbetrokkenenbeleid

worsteling met de methodiek van 'Nieuwe autoriteit' van Haim Omer. Vanuit zijn visie over wat goed is voor kinderen en ouders, beschrijft hij zijn eigen leerproces met als uitkomst een werkwijze waar hij resultaat mee boekt. Hij eindigt zijn relaas met ideeën om naasten rondom een gezin beter te bereiken en te betrekken in de behandeling.

In de rubriek Reflectie beschrijft **Leny van Dalen** de complexiteit rondom een verzoek tot euthanasie voor zowel de patiënt, de arts als de naastbetrokkenen. In de wet blijkt niets te staan over de rol van familie en ook in richtlijnen en discussies blijft deze rol onderbelicht. Van Dalen geeft een aantal suggesties voor beleid en eindigt met een krachtig citaat van een zoon over zijn demente moeder.

In de rubriek Onderzoek gesignaleerd belicht **Jolante de Tempe** het promotieonderzoek van Angela Crott over het veranderende beeld van jongens in de Nederlandse opvoedingsliteratuur. Met dit wetenswaardige onderzoek brengt De Tempe een geschiedkundige in ons systemische midden en plaatst ze ons gezinsgerichte en veelal psychologische en psychiatrische perspectief in een bredere historische en maatschappelijke context.

Dit nummer telt twee congresverslagen en vier boekverslagen. Hoewel de boekrecensies uiteenlopend van aard zijn, komt naastbetrokkenenbeleid in twee ervan nogmaals aan de orde. In zijn recensie van een hoofdstuk van *Geïntegreerde behandeling van dubbele diagnose* spreekt **Gerrit van der Born** over de trend van familiebeleid in de verslavingszorg. En **Jolante de Tempe** moedigt ons in haar recensie aan om het boek van Van Meekeren en Baars te gebruiken bij de ontwikkeling van naastbetrokkenenbeleid in de eigen instelling.

Het is een voorwoord en tevens een nummer vol met naastbetrokkenenbeleid. Naastbetrokkenen zijn we ook zelf in de rol van collega en in de rol van behandelaar. Er waait op dit moment een schrale, koude bezuinigingswind door Nederland met grote gevolgen voor de zorg en het onderwijs. Cliënten in de volwassenenzorg moeten een eigen bijdrage betalen, opnamegroepen en afdelingen worden gesloten. Het vraagt veel van de cliënt en van onszelf. Beleidsmakers zijn op zoek naar creatieve oplossingen en er zal meer ambulante gewerkt moeten worden. Het kan niet anders dan dat dit verzwaring betekent voor de cliënt en diens naasten. Tegelijkertijd ontstaan er wellicht nieuwe inzichten en kansen op systemisch gebied. Ik wil u dan ook uitnodigen dit nummer van *Systeemtherapie* mee te nemen in deze discussie en in de zoektocht naar creatieve oplossingen, en wens u veel naastenbetrokkenheid.